

Beslutningsforslag nr. B 100. Fremsat den 28. januar 1998 af Villy Søvndal (SF), Margrete Auken (SF), Steen Gade (SF), Jørn Jespersen (SF), Jes Lunde (SF) og Anni Svanholt (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om oprettelse af et Baltisk Beredskab mod kriminalitet og trusler mod miljøet i Østersøområdet

Folketinget opfordrer regeringen til at indlede forhandlinger med alle lande omkring Østersøen med henblik på oprettelse af et fælles Baltisk Beredskab mod kriminalitet og trusler mod miljøet

i Østersøområdet. Forhandlingerne igangsættes, mens Danmark endnu har formandskabet i Østersørådet.

Bemærkninger til forslaget

Efter Berlinmurens fald og Sovjetunionens opløsning har den sikkerhedspolitiske situation i Østersøområdet ændret sig markant.

Østersølandenes sikkerhedspolitiske problemer var tidligere domineret af Øst-Vest-modsætningen og de heraf springende militære trusler mod Østersøstaternes suverænitet. I yderste fald mod deres eksistens.

I dag er de direkte militære trusler enten fjernet eller stærkt reduceret. Dog består en potentiel spænding mellem Rusland og Estland, Letland og Litauen, især hvor et stort russisk mindretal giver anledning til interne spændinger. Også Kaliningrad-oblastens særlige geopolitiske betydning, stærke militariseringsgrad og vaklende økonomi er en potentiel destabiliserende faktor.

Den afgørende trussel mod Østersølandenes sikkerhed og stabilitet må dog i dag siges at være af mere civil art. Østersøområdets stabilitet trues i dag først og fremmest fra tre sider:

- 1) Tiltagende kriminalitet - ikke mindst med udspiring i mafialignende organisationer. Denne aktivitet omfatter ulovlig søtransport og smugling af farlige stoffer (kemiske og radioaktive), våben, narkotika samt alle arter af tyvegods. Desuden er både mafialignende kredse og andre involveret i illegal menneskesmugling over Østersøen.
- 2) Tiltagende forurening af Østersøen med kemiske og radioaktive stoffer samt omfattende forurening gennem fortidig og nutidig dumpning af militært og civilt affald, olieudslip m.v. Denne forurening er en klar trussel mod fiske-, dyre- og planteliv i regionen og dermed en trussel mod både livskvalitet og økonomiske interesser.
- 3) Ulovligt fiskeri og rovfiskeri på andre Østersølandes territorialfarvand. Problemet synes ikke at kunne løses tilfredsstillende med de nuværende muligheder for at håndhæve national suverænitet gennem fiskeriinspektion og lignende.

En effektiv indsats til løsning af ovennævnte problemer kræver en langt større fælles indsats fra alle lande omkring Østersøen. Denne indsats kan næppe tilvejebringes ved ren ad hoc-koordinering. Der kræ-

ves en samlet, fælles, permanent indsats i form af et egentligt fælles Baltisk Beredskab.

Det Baltiske Beredskab bør først og fremmest bestå af en udvidet kystvagt under fælles kommando og kontrol. Denne kystvagt bør efter nøjere fastsatte regler kunne operere såvel på tværs af Østersølandenes territorialfarvandsgrænser som i internationalt farvand i Østersøen.

Omfanget af operationerne i internationalt farvand bør fastlægges i en særlig aftale eller traktat mellem Østersøstaterne godkendt af FN. Operationerne inden for de pågældende landes territorialfarvand bør reguleres af en aftale mellem Østersøstaterne i Østersøadets regi.

Tilsammen bør det Baltiske Beredskabs udvidede kystvagt (som kunne kaldes Baltic Cooperation, forkortet BALCOP) kunne opsøge, standse, undersøge og opbringe skibe, der mistænkes for medvirken i ulovlige aktiviteter, hvad enten det drejer sig om illegale transporter, miljødelæggelse eller overtrædelse af fiskeriaftaler og -grænser.

Materiel og mandskab til BALCOP bør udredes af de deltagende landes forsvar og omfatte sejlene (inspektionsskibe) såvel som flyvende (helikoptere og overvågningsfly) enheder.

Styrkens enheder skal være letgenkendelige fra de nationale forsvarsstyrker og stå under en fælles central kommando. Ud over den fælles kommandocentral oprettes et kommandocenter i hvert af de deltagende lande. Såvel kommandocentre som enheder bemannes multinationalt, så styrkerne ikke kan misbruges af et enkelt eller flere lande til at favorisere egne interesser. Styrken kan suppleres med mindre landstyrker i form af gendarmeri på land til at følge op på løsning af fælles opgaver i kystområderne.

Ud over de konkrete opgaver, BALCOP kommer til at løse, skal styrken ses som en tillidsskabende foranstaltning mellem Østersølandene. Den fælles forvaltning af fælles aftaler vil både kunne skabe øget mellemfolkelig forståelse og udgøre kosteffektiv løsning på de civile sikkerhedsproblemer i regionen. Det vil efter forslagsstillernes opfattelse være naturligt, hvis

de deltagende stater, der alle er deltagere i NATO's Partnership for Peace, lader forhandlingerne foregå i dette regi, hvor det også vil være muligt at sikre sig støtte og opbakning til projektet fra stormagter uden for Østersøområdet, bl.a. med henblik på FN's godkendelse af arrangementet.

Oprettelsen af BALCOP vil gøre det både nødvendigt og muligt at overføre ressourcer fra bl.a. Danmark til Estland, Letland og Litauen og Rusland på en sådan måde, at overførslen i stedet for at skabe øgede spændinger mellem landene i regionen vil virke som en tillidsskabende foranstaltning baseret på ideen om fælles sikkerhed.

For Danmarks vedkommende vil de omkostninger, der måtte være forbundne med at overføre materiel til andre Østersølande, helt eller delvis kunne opveje de besparelser, et mere effektivt fælles overvågnings- og sikkerhedssystem skaber.

Et særligt problem for det Baltiske Beredskabs virkeliggørelse er afgrænsningen af de enkelte landes su-

verænitet over for de fælles beføjelser, oprettelsen af styrken indebærer. Disse problemer, der selvsagt kun kan løses gennem forhandling, må løses ved, at styrken så vidt muligt opererer som et supplement til national suverænitetshævdelse og under fuld respekt for lovgivningen i de deltagende lande. Som nævnt ovenfor må det sikres, at også den fælles struktur opbygges og bemandedes multinationalt, så der ikke opstår konflikter eller misforståelser. Med hensyn til det foreslåede mindre landbaserede gendarmeri må dette sandsynligvis sammensættes af rent nationale styrker, når man ser bort fra den fælles kommando.

Styrkens oprettelse som en art kystbevogtning (Coast Guard) må også forventes at stille krav til nøje koordination med de nationale politistyrker og toldvæsner. Til løsning af disse problemer vil forslagsstiller pege på de modeller, som man allerede kender fra en række andre landes særlige kystvagt eller gendarmeri.

Skriftlig fremsættelse

Villy Søvnald (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et Baltisk Beredskab mod kriminalitet og trusler mod miljøet i Østersøområdet.

(Beslutningsforslag nr. B 100).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.